

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств Харківської області щодо їх ділових очікувань*

III квартал 2020 року

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Харківської області в III кварталі 2020 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Харківської області у III кварталі 2020 року свідчать, що на тлі продовження адаптивного карантину респонденти очікують скорочення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та погіршення розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Прогнозується подальше зростання цін та посилення девальваційних процесів.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зменшення обсягів виробництва товарів та послуг:** баланс відповідей – «мінус» 10.0% (у II кварталі 2020 року – «мінус» 15.7%) (графік 1), у цілому по Україні – «мінус» 16.1%. Найпесимістичніше налаштовані респонденти підприємств сільського господарства (баланс відповідей – «мінус» 33.3%);
- **зростання цін на споживчі товари та послуги:** частка респондентів, які очікують, що зростання споживчих цін не перевищить 7.5%, становить 51.0% (у попередньому кварталі – 52.9%), у цілому по Україні – 55.6%. Головними чинниками інфляції респонденти називають витрати на виробництво, курс гривні до іноземних валют та доходи населення (графік 2);
- **посилення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 80.0% респондентів (у II кварталі 2020 року – 68.6%), у цілому по Україні – 83.2%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – «мінус» 4.1% (у попередньому кварталі – 0.0%). Водночас керівники підприємств інших видів діяльності налаштовані оптимістично: баланс відповідей – 14.3%. У цілому по Україні очікується поліпшення фінансово-економічного стану: баланс відповідей – 4.4% (таблиця);
- **помірне зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 4.1% (у II кварталі 2020 року – «мінус» 2.0%) (таблиця), у тому числі обсягів реалізації продукції на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 11.8% (у II кварталі 2020 року – 35.3%). У цілому по Україні баланси відповідей – 9.8% та 4.3% відповідно;
- **зростання інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар: баланси відповідей – 6.3% і 25.0% відповідно (у попередньому кварталі – «мінус» 16.0% і «мінус» 8.0% відповідно) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 4.7% та 5.2% відповідно;
- **незмінну кількість працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 13.7%) (графік 4). У цілому по Україні керівники підприємств прогнозують зменшення кількості працівників: баланс відповідей – «мінус» 10.8%;
- **прискорення зростання цін на товари/послуги, що купують і продають підприємства:** баланси відповідей – 82.0% і 62.0% відповідно (у попередньому кварталі – 68.6% і 29.4% відповідно). Найвищі оцінки щодо зростання цін реалізації продукції власного виробництва в підприємств торгівлі та сільського господарства (графік 6). На подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії. Високо оцінено також вплив цін на сировину та матеріали, курс гривні до іноземних валют та вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **прискорення зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 56.0% і 57.1% відповідно (у II кварталі 2020 року – 29.4% і 31.4% відповідно) (графіки 4, 6).

Найбільше обмежують спроможність підприємств області нарощувати виробництво занадто високі ціни на енергоносії (графік 5).

Зросли очікування респондентів щодо збільшення потреби в позикових коштах найближчим часом (графік 8). Переважна більшість респондентів, які планують брати банківські кредити, надають перевагу кредитам у національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом стали жорсткішими (графік 9). Занадто високі ставки за кредитами – головний стримуючий чинник залучення кредитних ресурсів (графік 10).

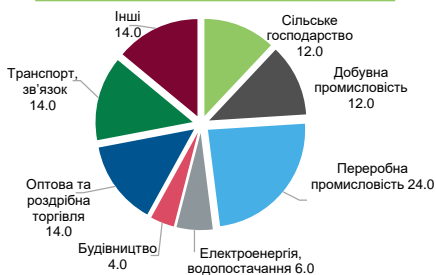
97.9% респондентів області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках, у цілому по Україні – 96.6%.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

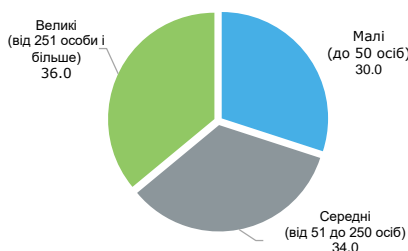
- **поточний фінансово-економічний стан поганий:** баланс відповідей – «мінус» 4.0% (у II кварталі 2020 року – «мінус» 23.5%), у цілому по Україні – «мінус» 5.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва підвищився і є нормальним:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 11.5%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих потужностей:** баланс відповідей – 12.5% (у попередньому кварталі – 22.0%).

Паспорт вибірки^{1,2}

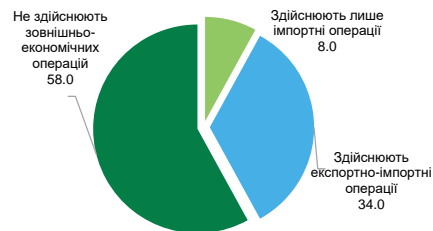
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

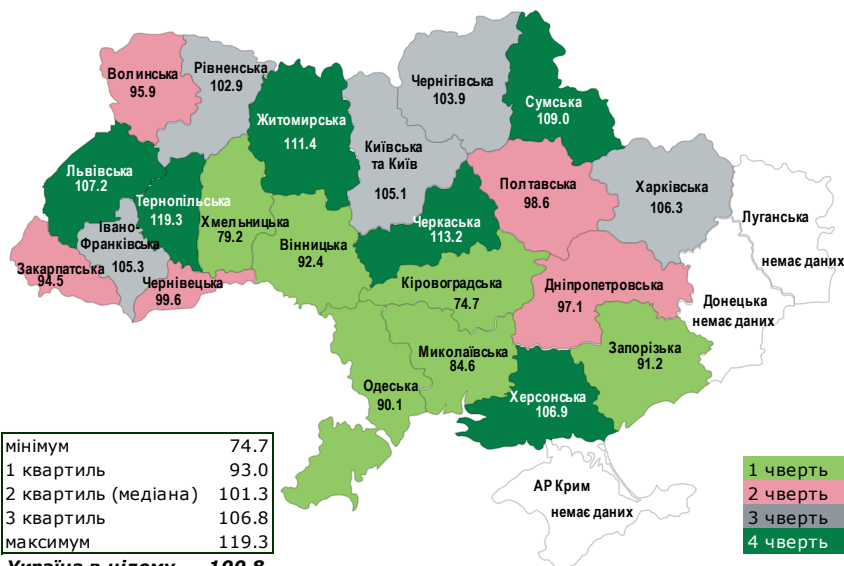

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 04 серпня – 09 вересня 2020 року;
- опитано всього 50 підприємств;
- репрезентативна за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, добувна та переробна промисловість, торгівля, транспорт та зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

мінімум	74.7
1 квартиль	93.0
2 квартиль (медіана)	101.3
3 квартиль	106.8
максимум	119.3

Україна в цілому 100.8

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Харківської області щодо їх ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	III кв. 2019 р.	IV кв. 2019 р.	I кв. 2020 р.	II кв. 2020 р.	III кв. 2020 р.
фінансово-економічного стану	16.3	20.0	15.2	0.0	-4.1
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	21.6	36.7	20.8	-2.0	4.1
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	8.5	14.9	9.1	-16.0	6.3
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	20.0	14.0	13.6	-8.0	25.0
кількості працівників	-12.2	9.8	-2.1	-13.7	0.0

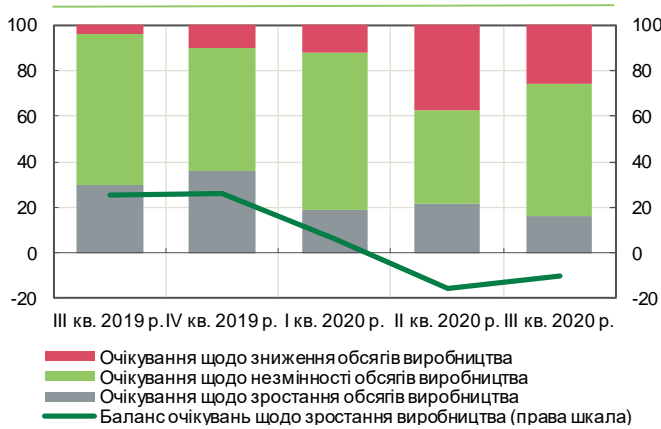
¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

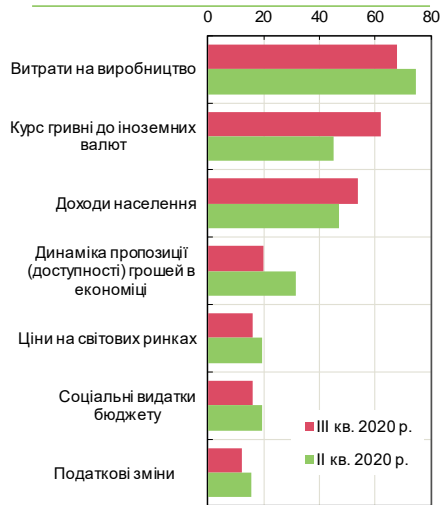
Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

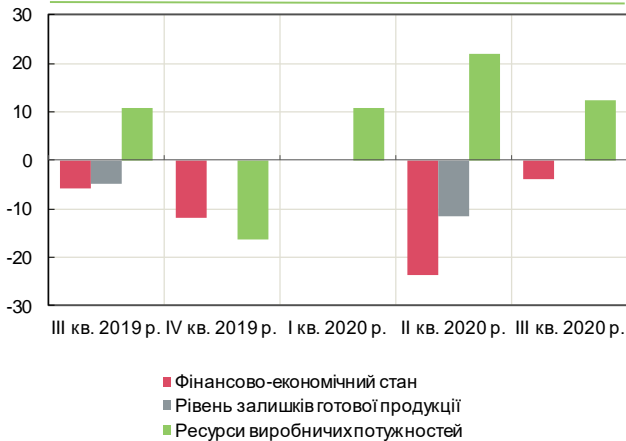
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які обумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

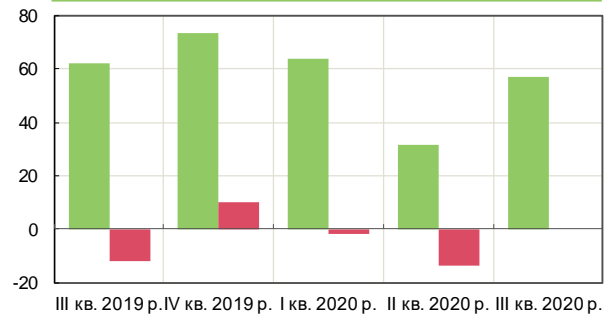
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

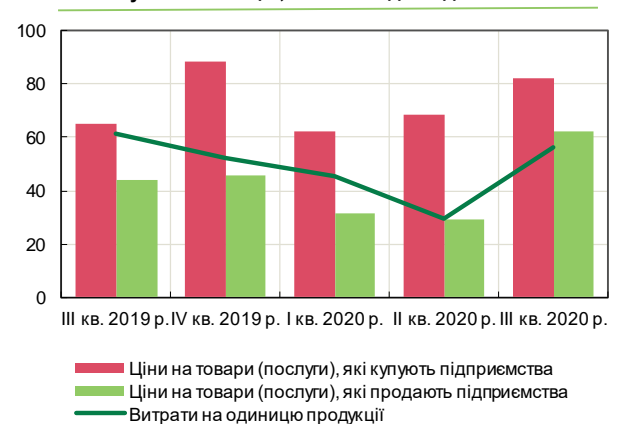
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

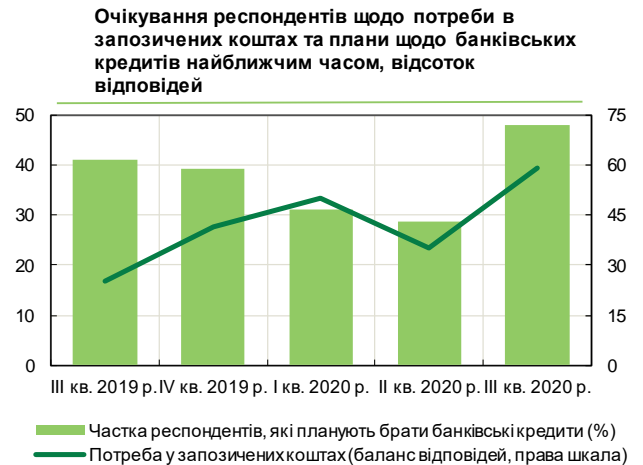
Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

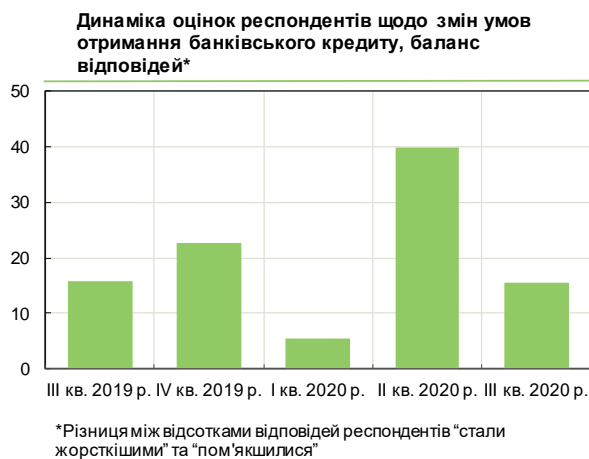
Графік 7

Графік 8

Графік 9

Графік 10

